

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Ι begyndelsen af Lukasevangeliet møder vi Zakarias, der er præst ved Herrens tempel, og hans hustru Elisabeth. Sammen lever de efter Herrens forskrifter, men de er barnløse og allerede højt oppe i årene.

En dag viser Herrens engel Gabriel sig for Zakarias og meddeler, at han og Elisabeth alligevel vil få en søn. Denne søn, der skal have navnet Johannes, skal forberede vejen for den kommende Frelser.

Da Elisabeth er i sjette måned, viser Gabriel sig for jomfru Maria og meddeler, at hun skal føde Guds søn, Jesus. Gabriel tilføjer, at også hendes slægtning Elisabeth er med barn. Efter englens besøg beslutter Maria at besøge Elisabeth.

Ἄναστᾶσα δὲ Μαριαμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, καὶ εἰσήλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ελισαβετ. Καὶ ἐγένετο, ὡς ἤκουσεν τὸν ἄσπασμόν τῆς Μαρίας ἢ Ελισαβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη
5 Πνεύματος Ἁγίου ἢ Ελισαβετ, καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν,

Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρὸς ἐμέ; Ἴδου γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἄσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν
10 ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύουσα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου.

Καὶ εἶπεν Μαριαμ,

Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον,
καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτήρῳ μου
ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ.
15 Ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριούσιν με πάσαι αἱ γενεαί,
ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός.
Καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν.
Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ,
20 διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν
καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων,
καὶ ὕψωσεν ταπεινοὺς,
πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν,
καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς.
25 Ἄντελάβετο Ἰσραὴλ παιδοῦς αὐτοῦ μνησθῆναι ἐλέους,
καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
τῷ Ἀβρααμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἔμεινεν δὲ Μαριαμ σὺν αὐτῇ ὡς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

(Lk. 1, 39-56)

OPGAVER TIL LUKASEVANGELIET

Tallene i parentes henviser til linjerne i den græske tekst.

A. ANALYSEOPGAVER

Begge skal besvares.

1. Find følgende former: ἀνεφώνησεν (5), κραυγῆ (5), γυναιξίν (6), πιστεύουσα (9), Κύριον (12);
 - a. bestem formen og anfør opslagsformen;
 - b. hvis ordet er kasusbøjet, forklares anvendelsen af kasus.
2. Giv en syntaktisk analyse af perioden: Ἐμεινεν δὲ Μαριαμ ... εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς (22-29).

B. OVERSÆTTELSEOPGAVER

Begge skal besvares.

1. Giv en mere ordret oversættelse (kontroloversættelse) af: Ἐναστᾶσα δὲ Μαριαμ ... εἰς πόλιν Ἰουδα (1-2);
2. Gør i det samme stykke rede for nogle væsentlige forskelle (syntaktiske, semantiske og/eller idiomatiske) mellem den græske tekst og den danske oversættelse.

C. FORTOLKNINGSOPGAVER

Besvar spørgsmål 1 og tre af de følgende, i alt fire. Svarene nummereres.

1. Gør rede for tekstens indhold, herunder for indholdet af de to lovsange, som fremføres dels af Elisabeth og dels af Maria.
2. Af hvem, hvornår, hvorfor og til hvem er Lukasevangeliet skrevet? Hvilke kilder kan forfatteren have haft til sin rådighed?
3. Sammenlign den måde, de fire evangelister præsenterer Jesus på i begyndelsen af deres evangelier, og gør rede for forskellene. Inddrag teksten i besvarelsen.
4. Hvorved ligner og hvorved adskiller det apokryfe evangelium, Evangelium Pseudomathaei, sig fra de kanoniske evangelier.
5. I linje 13 nævnes en Σωτήρ; hvilke forventninger havde mange jøder til en Σωτήρ, og hvilken anden betydning lægger de kristne sædvanligvis i Σωτήρ?
6. Hvor stort var Imperium Romanum på Jesu tid, og hvorledes blev imperiet administreret? Gør især rede for forhold, der er af betydning for forståelsen af Det Ny Testamente og udbredelsen af kristendommen i de første tre århundreder.
7. Gør rede for, hvad det var ved kristendommen, som tiltrak mange hedninge i Romerriget; gør tillige rede for, hvorfor de romerske myndigheder var betænkelige ved kristendommen og periodisk forfulgte de kristne?
8. Vor tidsregning anvender året for Jesu fødsel. Hvilket år anvendte grækerne og romerne som udgangspunkt for deres datering? Hvilke historiske problemer er der i øvrigt forbundet med året for Jesu fødsel?
9. Nævn nogle områder (opfattelsen af forholdet mellem fri vilje, tro og frelse, antallet af sakramenter, betydning af præsteskab, pavens funktion og traditionel moral), hvor den evangelisk-lutherske kirke adskiller sig fra den romersk-katolske kirke.

LUKASEVANGELIET

Oversættelse af kapitel 1, vers 39-56:

³⁹ I de dage brød Maria op og skyndte sig til en by i Judæas bjergland; ⁴⁰ hun gik ind i Zakarias' hus og hilste Elisabeth. ⁴¹ Da Elisabeth hørte Marias hilsen, sprang barnet i hendes liv, og hun blev fyldt med Helligånden ⁴² og råbte med høj røst:

"Velsignet er du blandt kvinder, og velsignet dit livs frugt! ⁴³ Hvordan kan det forundes mig, at min Herres mor kommer til mig? ⁴⁴ For da lyden af din hilsen nåede mine ører, sprang barnet i mig af fryd. ⁴⁵ Salig er hun, som troede; for det, som er talt til hende af Herren, skal gå i opfyldelse."

⁴⁶ Da sagde Maria:

Min sjæl ophøjer Herren,
⁴⁷ og min ånd fryder sig over Gud, min frelser!
⁴⁸ Han har set til sin ringe tjenerinde.
For herefter skal alle slægter prise mig salig,
⁴⁹ thi den Mægtige har gjort store ting mod mig.
Helligt er hans navn,
⁵⁰ og hans barmhjertighed mod dem, der frygter ham,
varer i slægt efter slægt.
⁵¹ Han har øvet vældige gerninger med sin arm,
splittet dem, der er hovmodige i deres hjerters tanker;
⁵² han har styrtet de mægtige fra tronen,
og han har ophøjet de ringe;
⁵³ sultende har han mættet med gode gaver,
og rige har han sendt tomhændet bort.
⁵⁴ Han har taget sig af sin tjener Israel
og husker på sin barmhjertighed
⁵⁵ - som han tilsagde vore fædre -
mod Abraham og hans slægt til evig tid.

⁵⁶ Maria blev hos hende hen ved tre måneder og vendte så hjem.

(Oversættelse efter: *Bibelen*, I oversættelse autoriseret af Hendes Majestæt Dronning Margrethe II, Illustreret af Bodil Kaalund, Det Danske Bibelselskab. København 1992)